

Andrzej Trybusz

Główny Inspektor Sanitarny

**PRZEMÓWIENIE INAUGURACYJNE WYGŁOSZONE Z OKAZJI
JUBILEUSZU 85-LECIA SŁUŻB SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNYCH
I 50-LECIA PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ***

Szanowni Państwo!

Państwowa Inspekcja Sanitarna należy do tych instytucji publicznych, które swoją historią sięgają pierwszych lat naszej niepodległości. 85-lecie służb sanitarno-epidemiologicznych i 50-lecie Państwowej Inspekcji Sanitarnej to dobra okazja, by pochylić się z szacunkiem nad pokoleniami naszych pracowników, którzy przez tyle lat zapewniali bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne kraju. Narażali przy tym własne zdrowie i życie. Tak było w latach II Rzeczypospolitej, w okresie wojny i po niej. W szeregach Inspekcji Sanitarnej zawsze byli ludzie o najwyższych kwalifikacjach zawodowych, traktujący swoją pracę jako misję. I dlatego byli i są zdolni do poświęceń bez granic.

Dzisiejsza, jubileuszowa uroczystość niech więc będzie wyrazem szacunku dla tysięcy anonimowych bohaterów z przeszłości, a także tych, którzy tworzą teraźniejszość naszej Instytucji.

Głównym celem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed szkodliwym wpływem środowiska oraz zapobieganie powstawaniu chorób, w tym zakaźnych i zawodowych.

W 2003 roku działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej zostały rozszerzone o zadania związane z przeciwdziałaniem się atakom terrorystycznym z użyciem broni biologicznej, zwalczaniem ich skutków i profilaktyką. Ciągłe wykorzystujemy bogate doświadczenia lat minionych. Wspieramy je dodatkowo nowoczesną techniką laboratoryjną i informatyczną, nowymi metodami naukowymi, doskonalszą organizacją pracy.

W zadaniach PIS mieści się obszar ochrony zdrowia publicznego obejmując, m.in. nadzór nad warunkami higieny środowiskowej, higieny pracy w zakładach, higieny radiacyjnej, procesów nauczania i wychowania, a także higieny wypoczynku i rekreacji. PIS nadzoruje warunki zdrowotne żywności. Mamy pieczę nad warunkami sanitarno-higienicznymi zakładów opieki zdrowotnej.

*Wygłoszone na uroczystej sesji z okazji Jubileuszu 85-lecia Służb Sanitarno-Epidemiologicznych i 50-lecia Państwowej Inspekcji Sanitarnej na Zamku Królewskim w Warszawie w dniu 3 września 2004 roku oraz na Konferencji Naukowej w Częstochowie 1 października 2004 r.

Swoje zadania realizujemy przy współudziale 16 wojewódzkich, 318 powiatowych i 15 granicznych stacji sanitarno-epidemiologicznych, zatrudniających prawie 18 tys. pracowników.

Państwowa Inspekcja Sanitarna funkcjonuje w strukturze administracji niezespolonej. Wprowadzenie z dniem 1.01.2002 r. pionowego podporządkowania i wyjście z administracji zespolonej uczyniło PIS sprawnym organizmem, mogącym efektywnie wypełniać wszystkie zadania. Doprowadziło to do jednoznacznej odpowiedzialności za ich realizację.

Funkcjonujemy w hierarchicznym i jednolitym systemie organizacyjnym. System ten pozwala na efektywne zarządzanie merytoryczne i finansowe. Umożliwia szybkie działania w sytuacjach kryzysowych. Dzisiaj ma to znaczenie szczególne.

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest organizmem podlegającym ciągłym przeobrażeniom zadaniowym i strukturalnym. Wynika to ze zmieniającej się rzeczywistości i zagrożeń, nowych technologii, innych uwarunkowań finansowych. Podlegają więc także ewolucji priorytety w funkcjonowaniu PIS. Obok działań typowo nadzorowych, kontrolnych, coraz większą rolę odgrywa monitoring występujących niebezpieczeństw – epidemicznych, środowiskowych, związanych z bezpieczeństwem żywienia. Następnym z tych poczynań jest ocena ryzyka zdrowotnego w populacji i podejmowanie, przez różne instytucje, stosownych działań zapobiegawczych. Ważną rolę przywiązujemy do działań oświatowo-zdrowotnych. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa o zagrożeniach zdrowotnych, sposobach przeciwdziałania im, jest istotnym elementem wspierającym naszą działalność.

Postępująca restrukturyzacja, połączona z wykorzystaniem nowoczesnej aparatury laboratoryjnej, prowadzi w konsekwencji do coraz skuteczniejszego identyfikowania czynników biologicznych, chemicznych i innych.

W tym miejscu czynię ukłon w stronę ludzi, którzy tę nowoczesną aparaturę obsługują. Posiadają, bowiem do tego najwyższe kwalifikacje.

Z procesem racjonalizacji bazy laboratoryjnej ściśle związane jest wprowadzenie do pracowni PIS systemów jakości. Prawo unijne a następnie krajowe, wymaga od nas gwarancji, że laboratoria, którymi dysponujemy spełniają wymogi norm europejskich.

Wprowadzane systemy jakości gwarantują pewność, powtarzalność i odtwarzalność wyników badań, a tym samym są uznawane we wszystkich krajach członkowskich UE.

Pod koniec roku 2002 Państwowa Inspekcja Sanitarna dysponowała 5 akredytowanymi laboratoriami badawczymi szczebla wojewódzkiego i 1 laboratorium szczebla powiatowego. Liczba akredytowanych badań w tym okresie wyniosła około 400.

Obecnie wszystkie laboratoria wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz 73 powiatowych i granicznych posiadają systemy zarządzania jakością. 34 z nich otrzymało potwierdzenie kompetencji uzyskując certyfikaty akredytacyjne Polskiego Centrum Akredytacji. 12 stacji oczekuje na audit akredytacyjny i do końca 2004 roku, takie certyfikaty również otrzymają. Liczba akredytowanych badań w Państwowej Inspekcji Sanitarnej w okresie od października 2002 roku zwiększyła się 6-krotnie i jest ich prawie 2,5 tysiąca.

Na wyróżnienie zasługuje Regionalne Laboratorium Badań Żywności Genetycznie Modyfikowanej w Tarnobrzegu, które powstało w niespełna 5 miesięcy. Po następnych 6 miesiącach Polskie Centrum Akredytacji potwierdziło spełnienie przez to laboratorium norm Unii Europejskiej w zakresie prowadzonej działalności. Było to jedyne akredytowa-

ne laboratorium GMO, wśród 10 krajów wstępujących do Unii i zostało włączone przez Komisję Europejską do europejskiej sieci laboratoriów GMO.

Dalsze kierunki działania, zgodne z modelami unijnymi, prowadzą do tworzenia wyspecjalizowanych ośrodków laboratoryjnych z szerokim zakresem badawczym i wysoką specjalizacją. Mogą one natychmiast wprowadzać metody unijne publikowane jako Decyzje Rady, bądź Komisji Europejskiej. Wychodząc naprzeciw wzrastającym ciągle wymaganiom, obowiązującym w większości krajów Europy, robimy wszystko, by im sprostać. W Państwowej Inspekcji Sanitarnej wprowadziliśmy ostatnio jednolity system kontroli i poboru próbek oparty już na europejskich standardach.

Sprawność funkcjonowania systemu nadzoru sanitarno-epidemiologicznego, a w nim szybkości przepływu informacji, jej analiza i podejmowanie kompetentnych decyzji, w dużej mierze zależą od stopnia informatyzacji.

W PIS podjęto szeroko zakrojone działania organizacyjne, by system informatyczny był najnowocześniejszy i odpowiadał naszym potrzebom. Jest to przedsięwzięcie długofalowe, wymagające bardzo dużych nakładów finansowych, planów inwestycyjnych i eksploatacyjnych. Przykładem racjonalnie wykorzystywanych środków finansowych może być pilotażowa sieć informatyczna wspomagająca nadzór epidemiologiczny i kontrolę chorób zakaźnych, wprowadzona w 3-ch województwach. Kosztowało to nas 2 mln zł., ale celem tej sieci jest utworzenie systemu wczesnego powiadamiania o chorobach szczególnie niebezpiecznych, a mogących być następstwem ataków bioterrorystycznych. Działania te pozwolą na wymianę informacji z państwami Unii Europejskiej oraz włączenie Polski do wspólnotowej sieci nadzoru epidemiologicznego. Te poczynania są więc konieczne.

Nadal prowadzimy analizę potrzeb informatycznych na wszystkich szczeblach organizacyjnych. Opracowaliśmy podstawy budowy baz danych, niezbędnych w naszej działalności. Ostatnio, wyposażyliśmy stanowiska pracy o dodatkowe 1000 komputerów. Budujemy wewnętrzne sieci komputerowe oraz rozszerzamy dostęp do internetu. Doskonalimy system powiadamiania i ostrzegania o sytuacjach kryzysowych. Rozpoczęliśmy budowę jednego, spójnego systemu informatycznego dla całej Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Szanowni Państwo!

Tylko w ogólnych zarysach przybliżyłem to, czym się na co dzień zajmujemy. Zajmujemy się tym od 50-ciu, od 85-ciu lat. Zadań przybywa, jak przybywa problemów współczesności. Taka jest kolej rzeczy.

W ciągu tych lat mieliśmy swój skromny udział w wyeliminowaniu wielu groźnych chorób, gnębiących mieszkańców polskich miast i wsi. Swoim postępowaniem przyczyniliśmy się do poprawy warunków żywienia, pracy, nauki. Wyższy jest stan bezpieczeństwa sanitarnego społeczeństwa. Przez tyle lat, dziesiątki tysięcy naszych pracowników pełniło i pełni nadal służebną rolę wobec nas wszystkich.

Stąd też, ze szczególnym szacunkiem chcę zwrócić się do wszystkich moich poprzedników – Głównych Inspektorów Sanitarnych. Każdy z nich ma niezaprzeczalny wkład w budowę 50-letniej tradycji Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Szczególne słowa uznania kieruję do obecnych dzisiaj: – Pani dr Ireny Głowaczewskiej, Pana prof. Ryszarda Brzozowskiego, Pana dr Wiesława Jaszczyńskiego, Pana dr Andrzeja Kosiniaka-Kamysza, dziękując za wszystko, co dla PIS uczynili. Dziękuję także tym wszystkim nieobecnym na dzisiejszej uroczystości Głównym Inspektorom Sanitarnym, a w szczególności Panu prof.

Janowi Kostrzewskiemu – Nestorowi i Pionierowi różnych nowoczesnych rozwiązań wprowadzanych w ówczesnych czasach w organizację Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Polsce.

Szacunek należy się też byłym dyrektorom Departamentu Inspekcji Sanitarnej, Departamentu Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia, byłym i obecnym dyrektorom departamentów Głównego Inspektoratu Sanitarnego, bez których postęp w działaniach Inspekcji Sanitarnej byłby niemożliwy. Istotny udział w rozwoju Państwowej Inspekcji Sanitarnej mają też pokolenia inspektorów sanitarnych wszystkich szczebli, kadra kierownicza Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, a wreszcie tysiące pracowników wykonujących swoje obowiązki na wszystkich stanowiskach – tak w przeszłości jak i obecnie.

Jestem szczęśliwy, że dane mi jest kierowanie tak zasłużoną Instytucją. Jestem szczęśliwy i dumny, że pracują w niej tak wspaniali ludzie. Dziękuję Wam za to! Dziękuję Państwu!